

EL RACÓ DELS LLIBRES OBLIDATS /
LAS LLAMADAS PERDIDAS, DE MANUEL RIVAS

Mil maneres de pintar el verd

MAGDA BARTROLÍ

"Las hojas del manzano eran de un verde manso, que dependía del humor de la luz. Un verde que tenía edad, como las piezas de un tendal humano. En la infancia, al germinar, un verde lavanda, tierno, casi transparente. Y después estaba aquel verde alegre de la juventud, de guirnalda en domingo festivo, de paño de chaleco de gaitero en alborada. Un verde de traje de faena, un verde mandil, en días laborables, mientras se lograba el fruto". Pocs autors com l'escriptor, poeta i periodista gallec Manuel Rivas saben expressar d'aquesta manera tan delicada i sublim les mil cares del color verd. Pocs autors, com ell, saben capturar en un instant fugaç l'ànima d'objectes, paisatges i persones. Aquest fragment extret del relat *La medida del agrimensor*, un dels vint-i-cinc que componen *Las llamadas perdidas* (*As chamadas perdidas*, Alfaguara, 2002), n'és una mostra excel·lent.

A través d'aquests relat el lector pot apropar-se a una de les veus més emblemàtiques de la literatura gallega contemporània. Manuel Rivas és un escriptor amb majúscules, d'aquells que escriuen amb el cor i amb les entranyes mil i una històries sobre la condició humana. D'aquells que saben veure en les persones més humils, en els paisatges més recòndits, la grandesa de la creació. Ell els agafa, els despulla, i els converteix en matèria literària, fent-los així en eternals. I és que els protagonistes de *Las llamadas perdidas* són personatges anònims que podrien ser el nostre veí o veïna: la dona que neteja les cases, un poeta que ha perdut la inspiració, un vell que no pot oblidar el seu amor de joventut... Rivas ens ofereix en aquestes pàgines plenes de poesia un retrat de les misèries humanes.

Aquests personatges entelats de melangia permeten a l'autor tractar, una vegada més, temes com la soledat, l'amor, la pèrdua i el pes dels errors comesos. Aquest és el cas de *El amor de las sombras*, protagonitzat per un vell que es retroba amb un amor de joventut que va deixar escapar i que no sap com reprendre aquell fil trencat del seu passat. L'ofici d'escriure també surt a la palestra a *Snif, bang, bla, bla, bla*, conte protagonitzat per un poeta tormentat que recupera la inspiració després de conèixer un grup de joves que han estudiat la seva obra per un examen.

La llarga postguerra franquista és un altre dels temes que apareixen a relats com *El estigma*, una ingènua narració on dos nens estan convençuts que són extraterrestres perquè tenen l'estigma de viure en un orfenat per haver estat fills de rojos. Manuel Rivas aborda aquí amb aparent innocència les dures conseqüències de la contesa bèl·lica, com ho ha fet també a altres llibres com *Los libros arden mal* i *El lápiz del carpintero*.

Al conte *El partido de Reyes* l'autor gallec fa palesa una vegada més la seva habilitat per convertir en literatura temes delicats com la síndrome de down. I fer-ho sense caure en el victimisme ni en un excés de sensibilitat. És en aquestes històries on la vena periodística de Manuel Rivas es fa més evident. I és que la seva veu és una de les més admirades del corrent que es coneix com a nou periodisme, que entrellaça literatura i periodisme per apropar al lector les realitats més quotidianes, com ho fa al recull *El periodismo es un cuento*. Com a periodista Manuel Rivas sempre s'ha compromès amb els problemes socials i ecològics de la seva terra. I com a escriptor, la seva veu s'erigeix en la veu dels oprimits i també dels fets històrics silenciats.

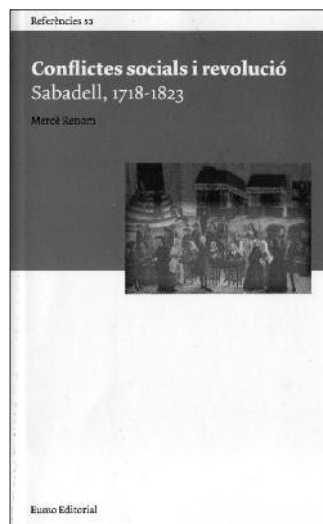
I si el realisme social és el tema predominant dels relats de *Las llamadas perdidas* també ho és el paisatge gallec, amb el seu mar i muntanyes. Amb els colors que Rivas retrata com si fos un pintor atent a cada mínuscul canvi de tonalitat. Tan íntima és la relació de l'autor amb la seva terra que aquesta esdevé sovint la protagonista absoluta de la història, com al conte *La sinceridad de las nubes*.

La prosa de Manuel Rivas és tan exquisida que les pàgines dels seus llibres es desfullen soles. Una ironia subtil, un llenguatge riquíssim ple de matisos i una prosa que va de bracet amb la poesia són els trets destacats d'una narrativa que ha captivat lectors d'arreu del món. Manuel Rivas és autor d'una extensa obra narrativa que comprèn títols com *La desaparición de la nieve; ¿Qué me quieres, amor?; Ella, maldita alma, El lápiz del carpintero* o *Los libros arden mal*. En poesia destaquen *Ningún cisne* i *El pueblo de la noche*, mentre que els seus articles i assaigs literaris els ha recopilat en volums tan explícits i genials com *El periodismo es un cuento*.

Llegir un conte de Rivas o un dels seus excel·lents reportatges ens porta directament al cor d'aquest autor que torna a la seva terra i a la seva gent tot el que d'ells ha rebut. Qui no el conegui té una bona oportunitat per fer-ho a través de les pàgines d'aquests vint-i-cinc contes que expressen el potencial literari de l'autor. I qui ja el conegui, el pot tornar a rellegir. Sigui com sigui, la literatura de Manuel Rivas és un plaer!

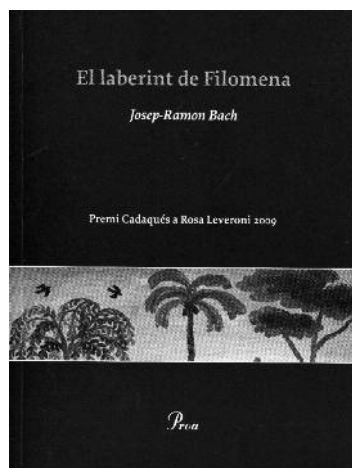
LLIBRES RECOMANABLES / MCF

El llibre de la historiadora Mercè Renom és un excel·lent treball sobre l'evolució social des de l'Antic Règim al primer liberalisme. Una anàlisi fàcilment extrapolable, més enllà dels conflictes socials a Sabadell, a la resta de Catalunya. Un estudi que posa de manifest —ja començava a ser hora!— que la certesa rau habitualment en el punt mig de les observacions i no pas en l'aparença aclaparadora dels fets tradicionalment considerats com ' importants'; que res surt del no res i que cal analitzar les arrels per entendre els

fets consumats. El text, molt ben escrit, fa el llibre atractiu per a qualsevol lector culte i les notes a peu de pàgina ens eviten, als que les considerem indispensables, aquella enutjosa operació d'haver-les d'anar a buscar al cul del llibre. La col·lecció on s'ha publicat és absolutament recomanable per l'alt nivell dels textos editats.

Mercè Renom. *Conflictes socials i revolució. Sabadell, 1718-1823*. Vic, Eumo Editorial, Referències, 53, 2009. Pròleg de Josep Fontana. ISBN: 978-84-9766-329-8.

El darrer llibre de Josep-Ramon Bach (Sabadell, 1946) porta per títol *El laberint de Filomena* i ha estat guardonat amb el Premi Cadaqués a Rosa Leveroni 2009. Per primera vegada —i ens assegura que serà l'última— publica uns textos autobiogràfics. És, com sempre, el poeta de mirada penetrant i expressió diàfana, però no hi trobem aquesta vegada, tret d'alguna excepció, la irònica tendresa d'altres llibres. Potser

perquè els records condueixen a la melangia o perquè l'ombra del franquisme, mai anomenat però sempre endevinat, plana sobre el llibre.

Jospe-Ramon Bach. *El laberint de Filomena*. Barcelona, Edicions Proa. Els llibres de l'Óssa Menor, 313, 2010. ISBN: 978-84-8256-916-1.